

Питання 1: Написання Стратегії розвитку громади – загальний опис.

ЕТАПИ:

1. Підготовчий - вивчення ситуації у громаді, збір статистичних даних, проведення необхідних опитувань, фокус-груп із заінтересованими сторонами, проведення на цій основі соціально-економічного аналізу.

2. Планування - визначення сценаріїв розвитку, бачення, стратегічних і оперативних цілей, способів реалізації стратегії.

3. Впровадження - затвердження стратегії, формування бюджету з урахуванням стратегії, управління програмами і проектами з реалізації стратегії, моніторинг досягнення цілей, корегування при необхідності.

4. Оцінювання результатів реалізації стратегії - визначення результатів впливу реалізації стратегії на розвиток територіальної громади, досягнення визначених цілей та запланованих результатів.

Більш детально етапність робіт виглядає таким чином:

- підготовка до розроблення стратегії;
- проведення стратегічного аналізу;
- моделювання сценаріїв;
- здійснення стратегічного вибору;
- визначення пріоритетів;
- формування програм і проектів розвитку;
- побудова системи моніторингу.

За кожним етапом стоїть досить велика організаційна, інтелектуальна робота, яка передбачає і громадську участь жителів громади. Зауважуємо, що всі етапи робіт над стратегією мають бути відкритими для громадськості, зокрема для різних груп жителів громади, які об'єднані спільними інтересами.

Структура стратегії територіальної громади може відрізнятись у різних громадах, розділи стратегії можуть мати відмінні назви, але загалом структура має включати деякі ключові розділи:

- соціально-економічний аналіз територіальної громади - тенденції та основні проблеми соціально-економічного розвитку регіону, що включають результати SWOT-аналізу регіонального розвитку та оцінки його природно-ресурсного, виробничого, трудового, наукового, фінансового та інноваційного потенціалу, зовнішні тенденції інноваційного розвитку, що впливатимуть на розвиток регіону;

- стратегічні цілі, пріоритети розвитку територіальної громади, що визначені до стратегічного бачення розвитку територіальної громади;

- оперативні цілі, що забезпечують досягнення стратегічних цілей;

- основні завдання, етапи та способи реалізації оперативних цілей;

- систему моніторингу та оцінки результативності реалізації стратегії, що передбачає кількісні та якісні індикатори досягнення цілей;

- узгодженість стратегії розвитку територіальної громади із стратегічними цілями Державної стратегії регіонального розвитку та стратегії розвитку відповідного регіону.

Для правильної організації процесу розроблення стратегії розвитку територіальної громади необхідно здійснити низку організаційних кроків:

- підготувати та затвердити необхідні розпорядчі акти для юридичного оформлення процесу розробки Стратегії та робочий план;

- визначити структурний підрозділ виконавчого органу ради, відповідальний за підготовку проекту Стратегії;

- затвердити Положення та сформувати Робочу групу з розроблення Стратегії (до складу робочої групи бажано залучити представників різних соціальних груп та вікових категорій жителів громади та заінтересованих сторін, зокрема підприємців, науковців, культурознавців, інших, важливих для стратегічного планування осіб).

Також потрібно забезпечити максимальну публічність і прозорість процесу розробки Стратегії через ефективну комунікацію з громадою та залучення якомога більшого числа учасників до процесу, використовуючи для цього доступні можливості, у тому числі засоби масової інформації, соціальні мережі, оголошення в публічних місцях громади.

- дуже важливо організувати збір статистичних і економічних даних для соціально-економічного аналізу. (Необхідно зробити вибірку даних по сукупності населених пунктів територіальної громади, а також по можливості по кожному поселенню, що є у складі громади).

Потрібно здійснити оцінку потреб жителів громади та зацікавлених сторін на основі використання різних інструментів – проведення фокус-груп, аналізу звернень жителів до органів місцевого самоврядування, публікацій у місцевих ЗМІ, проведення опитування жителів громади різних вікових, соціальних груп, підприємців, інших зацікавлених осіб шляхом анкетування. (В анкетах передбачити набір запитань, які дають змогу оцінити ставлення респондентів до ситуації у громаді, їх потреб та очікувань за різними сферами життя, інші питання, що є важливими для стратегічного планування. Опитування проводиться якомога ближче до репрезентативної вибірки. Важливо зібрати максимальну кількість заповнених анкет, які далі необхідно буде опрацювати.

Алгоритм затвердження Стратегії економічного розвитку громади:

1. Розробити стратегічний план розвитку громади. Без нього проекти будуть хаотичними, точковими і не будуть сприяти синергії в розвитку громаді.

2. Визначити відповідальних осіб за економічний розвиток та за роботу з бізнесом. Це може бути робоча група або консультативно-дорадчий орган, які шукають вирішення проблем і потім пропонують місцевій раді проекти на фінансування.

3. Опублікувати на сайті свій економічний профіль або паспорт громади. Це документ, в якому визначені і описані ключові ресурси громади: людські ресурси, перелік бізнесів, вільні земельні ділянки, доступна нерухомість, базова інфраструктура, де можна поїсти, переночувати, зайнятися спортом, де є банкомат, аптека, перукарня. Документ має оновлюватися щонайменше щороку.

4. Створити програму або план місцевого економічного розвитку. Детально розписати проекти, які громада хоче зробити сьогодні, завтра і післязавтра.

Питання 2: Хто розробляє стратегію розвитку громади?

Розробкою стратегії розвитку громади займається робоча група, яка формується з представників:

- органів місцевого самоврядування (депутатів місцевої ради, виконавчого комітету, старост);

- громадськості (активістів, представників громадських організацій, експертів);

- бізнесу (підприємців, інвесторів).

Питання 3: Стратегічний розвиток підприємства.

Стратегічний розвиток підприємства - це процес визначення довгострокових цілей та шляхів їх досягнення. Це важливий процес, який допомагає підприємству залишатися конкурентоспроможним на ринку та досягати успіху.

Процес стратегічного розвитку підприємства складається з декількох етапів:

1. Визначення місії та бачення підприємства.

Місія - це опис того, чим займається підприємство та чому воно існує.

Бачення - це опис того, яким підприємство хоче бачити себе в майбутньому.

2. Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища.

Зовнішнє середовище - це те, що оточує підприємство, наприклад, конкуренти, економічні умови, технології.

Внутрішнє середовище - це те, що знаходиться всередині підприємства, наприклад, ресурси, персонал, культура.

Аналіз зовнішнього середовища включає оцінку ринку (розмір, темпи зростання, конкурентне середовище) та оцінку макроекономічних факторів (економічні показники, політична стабільність, технологічні інновації).

Аналіз внутрішнього середовища включає аналіз сильних та слабких сторін, визначення можливостей та загроз, визначення ресурсів та компетенцій.

3. Визначення стратегічних цілей.

Стратегічні цілі - це те, чого хоче досягти підприємство в довгостроковій перспективі.

4. Розробка стратегії.

Стратегія - це план дій, який допоможе підприємству досягти своїх стратегічних цілей.

5. Реалізація та контроль стратегії.

Реалізація стратегії - це процес втілення плану дій в життя.

Контроль стратегії - це процес відстеження прогресу та внесення необхідних змін.

Існує багато різних підходів до стратегічного розвитку підприємства. Вибір підходу залежить від розміру підприємства, галузі, в якій воно працює, та інших факторів.

Ось деякі з найпоширеніших підходів:

Стратегія конкурентної переваги, спрямована на те, щоб підприємство мало перевагу над своїми конкурентами.

Стратегія диференціації, спрямована на те, щоб підприємство пропонувало продукти або послуги, які відрізняються від продуктів або послуг конкурентів.

Стратегія лідерства за витратами, спрямована на те, щоб підприємство мало найнижчі витрати в галузі.

Інструменти стратегічного розвитку:

SWOT-аналіз

Аналіз Портера п'яти сил

Модель BCG

Модель Ансоффа

Balanced Scorecard

Питання 4: Стратегічні напрямки розвитку територіальної громади

Стратегічні напрямки розвитку територіальної громади - це пріоритетні сфери, на які громада зосередить свої зусилля та ресурси протягом певного періоду часу (зазвичай 3-5 років) для досягнення бажаного майбутнього.

Приклади стратегічних напрямків розвитку

<i>Економічний розвиток</i>	<i>Створення нових робочих місць Підтримка малого та середнього бізнесу Розвиток інфраструктури</i>
<i>Соціальний розвиток</i>	<i>Підвищення якості освіти та охорони здоров'я Розвиток соціальних послуг Підтримка сім'ї та молоді</i>
<i>Культурний розвиток</i>	<i>Збереження культурної спадщини Розвиток культурних заходів та творчості Підтримка культурних інституцій</i>
<i>Екологічний розвиток</i>	<i>Охорона довкілля Збереження природних ресурсів Розвиток зелених технологій</i>

Визначення стратегічних напрямків розвитку

<i>Аналіз</i>	<i>SWOT-аналіз (сильні та слабкі сторони, можливості та загрози) Аналіз потреб та очікувань громади Оцінка ресурсів та потенціалу громади</i>
<i>Стратегічне бачення</i>	<i>Визначення бажаного майбутнього громади Формулювання місії та цінностей</i>
<i>Визначення пріоритетів</i>	<i>Обрання 3-5 ключових сфер для розвитку Розробка стратегічних цілей та завдань</i>

Реалізація стратегії

<i>Розробка плану дій</i>	<i>Конкретні кроки та заходи для досягнення цілей Відповідальні особи та строки виконання Бюджет</i>
<i>Залучення ресурсів</i>	<i>Бюджетні кошти Гранти Інвестиції</i>
<i>Моніторинг та оцінка</i>	<i>Відстеження результатів Внесення змін до стратегії</i>

Фактори успішного розвитку

<i>Участь громади</i>	<i>Залучення жителів до процесу прийняття рішень Інформування про результати</i>
<i>Співпраця і лідерство</i>	<i>Місцева влада, бізнес, громадські організації Сильна та компетентна команда</i>

Ось деякі ресурси, які можуть бути корисними:

- Сайт Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України: <https://mtu.gov.ua/timeline/Ministerstvo-infrastrukturi-Ukraini.html>
- Сайт Асоціації міст України: <https://auc.org.ua/>
- Портал об'єднаних громад України - <https://gromada.info/>

Питання 5: Актуальність Програм економічного і соціального розвитку, коли розроблена Стратегія у громаді

Наявність розробленої Стратегії у громаді не робить Програми економічного і соціального розвитку (ЕСР) неактуальними, а навпаки, Програми ЕСР є інструментом реалізації Стратегії.

Наявність чіткої стратегії розвитку громади робить Програми економічного і соціального розвитку (ПЕСР) більш актуальними та дієвими.

Ось декілька причин, чому Програми ЕСР залишаються актуальними:

1. Деталізація та конкретизація. *Стратегія визначає загальні цілі та напрямки розвитку, а Програми ЕСР конкретизують їх, розбиваючи на чіткі кроки, строки та відповідальні особи.*

Програми ЕСР дають відповідь на питання: Що буде зроблено? Коли буде зроблено? Хто буде відповідальним? Скільки буде коштувати?

2. Бюджетування та ресурсне забезпечення. *Програми ЕСР дають можливість чітко визначити ресурси, необхідні для реалізації Стратегії. Це допомагає у плануванні бюджету та залученні додаткових ресурсів, таких як гранти та інвестиції.*

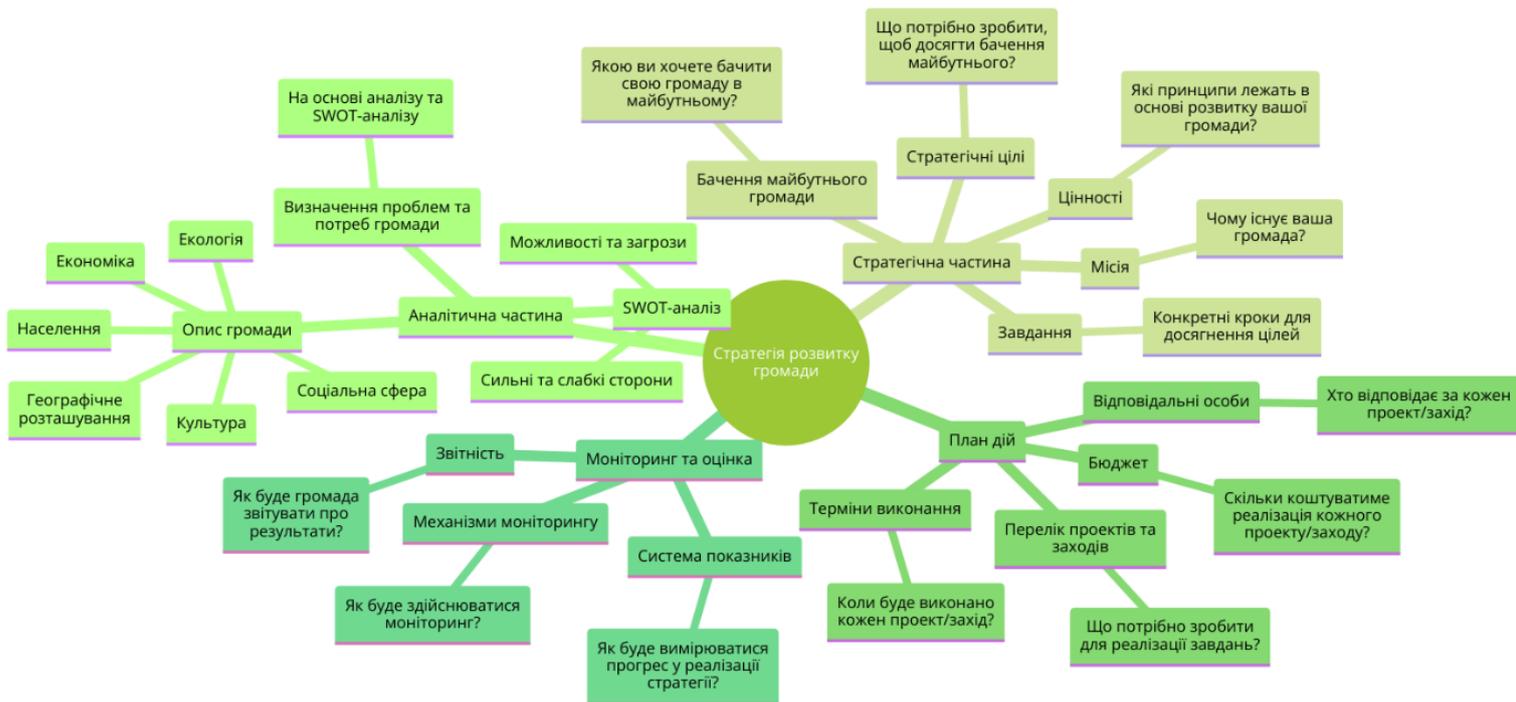
3. Моніторинг та оцінка. *Програми ЕСР містять систему моніторингу та оцінки, яка дозволяє відстежувати прогрес та вносити необхідні корективи. Це допомагає у забезпеченні ефективного та результативного використання ресурсів.*

4. Комунікація та координація. *Програми ЕСР слугують інструментом комунікації та координації дій різних учасників процесу розвитку громади. Це допомагає уникнути дублювання зусиль та забезпечити синергію між різними проектами та програмами.*

5. Зміна обставин. *Зовнішні та внутрішні обставини можуть змінюватися, що може потребувати коригування Стратегії. Програми ЕСР дають можливість гнучко реагувати на ці зміни та адаптувати курс розвитку громади.*

Отже, Програми ЕСР є важливим інструментом реалізації Стратегії розвитку громади, адже вони роблять Стратегію більш конкретною, забезпечують її ресурсне забезпечення, моніторинг та оцінку, а також комунікацію та координацію дій учасників.

Питання 6: Основні розділи які повинні бути в Стратегії розвитку громади ? Як юридично правильно почати формування Стратегії розвитку?

Основні розділи Стратегії розвитку громади.

1. Аналітична частина включає в себе:

- опис громади (географічне розташування, населення, економіка, соціальна сфера, культура, екологія);
- SWOT-аналіз (сильні та слабкі сторони, можливості та загрози);
- визначення проблем та потреб громади на основі аналізу та SWOT-аналізу.

2. Стратегічна частина включає в себе:

- бачення майбутнього громади - якою ви хочете бачити свою громаду в майбутньому?
- місія (чому існує ваша громада?);
- цінності (які принципи лежать в основі розвитку вашої громади?);
- стратегічні цілі (що потрібно зробити, щоб досягти бачення майбутнього?);
- завдання (конкретні кроки для досягнення цілей).

3. План дій включає в себе:

- перелік проектів та заходів (що потрібно зробити для реалізації завдань?);
- відповідальні особи (хто відповідає за кожен проект/захід?);
- терміни виконання (коли буде виконано кожен проект/захід?);
- бюджет (скільки коштуватиме реалізація кожного проекту/заходу?).

4. Моніторинг та оцінка включають в себе:

- система показників (як буде вимірюватися прогрес у реалізації стратегії?);
- механізми моніторингу (як буде здійснюватися моніторинг?);
- звітність (як буде громада звітувати про результати?).

Юридичні аспекти формування Стратегії розвитку.

- Закон України "Про місцеве самоврядування" - визначає повноваження місцевих рад щодо розробки та реалізації стратегій розвитку;
- Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку розроблення, затвердження та реалізації стратегій розвитку територій";
- Статут громади - може містити положення про порядок розробки та затвердження стратегії розвитку.

Рекомендується:

- створити робочу групу з представників різних груп населення, що забезпечить широкий спектр думок та врахування потреб різних груп;
- провести громадські обговорення, які дозволять жителям громади ознайомитися з проектом стратегії та висловити свої зауваження та пропозиції;
- затвердити Стратегію розвитку рішенням місцевої ради, це надасть їй юридичної сили.

Питання 7: Чи будуть виділятися кошти на ремонт доріг та мостів?

Так, на ремонт доріг та мостів в Україні будуть виділятися кошти з різних джерел, включаючи:

Державний бюджет:

- у 2024 році на ремонт та будівництво доріг загального користування державного значення передбачено 14,2 млрд грн;
- 22 млрд грн буде виділено на ремонти та реконструкцію доріг місцевого значення;
- також готується окрема програма по ремонту і розбудові мостів.

Місцеві бюджети - місцеві громади також виділяють кошти на ремонт та будівництво доріг та мостів місцевого значення.

Міжнародні гранти - існують різні міжнародні грантові програми, які можуть допомогти з фінансуванням ремонту та будівництва доріг та мостів.

Ось деякі ресурси, які можуть бути корисними:

Укравтодор: <https://mtu.gov.ua/timeline/Derzhavne-agenstvo-avtomobilnih-dorig-Ukraini-Ukravtodor.html>

Міністерство інфраструктури України: <https://mtu.gov.ua/>

Асоціація міст України: <https://www.auc.org.ua/>

Програма USAID DOBRE: <https://decentralization.ua/donors/dobre>

Питання 8: Особливості інвестування в умовах воєнного стану.

Інвестування в умовах воєнного стану має свої особливості, які важливо знати перед тим, як вкладати кошти.

1. Війна значно підвищує ризики для інвесторів. Ці ризики включають втрату майна через військові дії, зниження доходів від інвестицій, неможливість вивести інвестиції з країни.

2. В умовах воєнного стану можуть бути введені обмеження на інвестування, такі як обмеження на переміщення капіталу, заборона на інвестування в певні галузі економіки.

3. Війна може призвести до нестабільності економічної та політичної ситуації, що може негативно вплинути на вартість інвестицій.

Незважаючи на ці ризики, існують можливості для інвестування в умовах воєнного стану, це інвестування в активи, які є стійкими до ризиків (нерухомість в

безпечних регіонах, державні цінні папери, інвестування в компанії, які мають потенціал для зростання після війни, інвестування у відновлення України після війни.

Важливо пам'ятати, що інвестування в будь-яких умовах, а тим більше в умовах воєнного стану, завжди пов'язане з ризиками.

Питання 9: Залучення інвестицій для сільського розвитку.

Існує багато джерел інвестицій, які можуть бути використані для розвитку сільських громад.

Державні програми.

Урядові програми підтримки сільського господарства можуть надавати гранти, субсидії та інші форми допомоги сільським підприємствам.

Програми розвитку сільських територій можуть надавати фінансування для інфраструктурних проектів, таких як будівництво доріг, шкіл, лікарень та інших об'єктів.

Міжнародні гранти.

Існує багато міжнародних організацій, які надають гранти для розвитку сільських територій. Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, Агентство США з міжнародного розвитку (USAID).

Приватні інвестиції.

Приватні інвестори можуть вкладати кошти в сільськогосподарські підприємства, переробні підприємства, інфраструктурні проекти та інші об'єкти - інвестиційні фонди, агрохолдинги, фізичні особи.

Ось деякі ресурси, які можуть бути корисними:

Міністерство аграрної політики та продовольства України:
<https://minagro.gov.ua/>

Програма USAID DOBRE: <https://decentralization.ua/donors/dobre>

Інвестиційний портал України: <https://ukraineinvest.gov.ua/>

Питання 10: Як отримати грантову допомогу на дороги комунальної власності.

Існує багато грантових програм, які можуть допомогти з фінансуванням ремонту та будівництва доріг комунальної власності. Ось деякі з них:

Програма DOBRE: <https://decentralization.ua/donors/dobre>

Програма U-LEAD з Європою: <https://u-lead.org.ua/>

Німецько-український фонд: <https://partnering-in-business.de/en/partnercountries/ukraine/>

Швейцарська агенція з розвитку та співробітництва:
<https://www.eda.admin.ch/content/countries/ukraine/en/meta/sitemap.html>

Агентство США з міжнародного розвитку (USAID): <https://www.usaid.gov/ukraine>

Сайт Асоціації міст України: <https://www.auc.org.ua/>

Для того, щоб отримати грантову допомогу, вам потрібно: визначити грант, який відповідає вашим потребам, підготувати грантову заявку, подати грантову заявку на розгляд, виграти грант.

Питання 11: Мінімізація планувальних документів.

1. Зосередьтеся на найважливішій інформації і не включайте інформацію, яка не є суттєвою для плану.

2. Використовуйте метод SMART для постановки цілей:

- Specific (конкретні)
- Measurable (вимірювані)
- Attainable (досяжні)

- *Relevant* (актуальні)
- *Time-bound* (обмежені за часом)

3. Використовуйте візуальні матеріали:

- діаграми, графіки та карти можуть допомогти візуалізувати інформацію та зробити її більш зрозумілою;
- використовуйте інструменти візуалізації даних, такі як Tableau або Power BI.

4. Використовуйте онлайн-інструменти, які можуть допомогти вам створити та управляти планувальними документами. Ці інструменти можуть допомогти вам співпрацювати з іншими людьми та відстежувати ваш прогрес.

5. Використовуйте шаблони планувальних документів.

Питання 12: Як розвивати громаду?

Розвиток громади - це комплексний процес, який потребує участі та співпраці всіх жителів.

Поради, які допоможуть вам розвивати свою громаду:

1. Визначте пріоритети.

Проведіть опитування та збори жителів, щоб зрозуміти їхні потреби та очікування. Разом визначте спільні проблеми та можливості і сформулюйте чітке бачення майбутнього вашої громади.

2. Створіть план дій.

Розробіть план дій, який включатиме конкретні кроки, строки виконання та відповідальних осіб. Не забувайте зосереджуватись на пріоритетних напрямках, таких як: економічний розвиток, соціальний розвиток, культурний розвиток, екологічний розвиток.

Забезпечте прозорість та підзвітність у процесі прийняття рішень.

3. **Залучайте ресурси.** Використовуйте бюджетні кошти, гранти та інвестиції для реалізації проектів розвитку і співпрацюйте з місцевим бізнесом, громадськими організаціями та іншими партнерами.

4. Будьте активними.

Створіть атмосферу довіри та співпраці і заохочуйте жителів до участі в громадському житті. Постійно проводьте інформаційні кампанії та заходи для підвищення обізнаності про важливі питання.

5. Спілкуйтеся.

Забезпечте відкритий та чесний діалог між владою та громадою, при цьому використовуйте різні канали комунікації, такі як веб-сайти, соціальні мережі та місцеві ЗМІ. Важливим є регулярне інформування жителів про результати роботи та плани на майбутнє.

Розвиток громади - це постійний процес, який потребує зусиль та терпіння.

Пам'ятайте, що кожна громада унікальна, тому не існує універсального рецепту успіху.

Питання 13: Прокоментувати питання: на сьогодні, враховуючи діючу нормативну базу, громадам, які наближені до зони бойових дій, не мають діючої стратегії розвитку, який документ необхідно розробляти (Стратегія розвитку/План відновлення). Чи необхідно очікувати на затвердження переліку "Територій відновлення"?

Необхідність розробки документа.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України № 731 від 18 липня 2023 року "Про затвердження Порядків з питань відновлення та розвитку регіонів і територіальних громад", територіальна громада відноситься до території відновлення за умови наявності хоча б одного з таких критеріїв:

- 1) на території територіальної громади відбувалися бойові дії;
- 2) територія територіальної громади або її частина була тимчасово окупована;
- 3) на території територіальної громади наявні руйнування об'єктів критичної та соціальної інфраструктури, об'єктів житлового фонду внаслідок ведення бойових дій та/або обстрілів;
- 4) територія територіальної громади характеризується значним переміщенням населення до інших регіонів та/або інших держав та різким погіршенням рівня соціально-економічного розвитку за показниками.

На основі Постанови, громадам, що знаходяться поблизу зон бойових дій і не мають діючої стратегії розвитку, необхідно розробляти "План відновлення та розвитку". Не потрібно очікувати на затвердження переліку "Територій відновлення", адже процес визначення таких територій та розробка відповідних планів описані в документі і мають відбуватися паралельно з метою планування та здійснення комплексу заходів щодо відновлення.

Рекомендації.

1. Зверніться до фахівців з регіонального розвитку за допомогою у розробці Плану відновлення.
2. Використовуйте доступні онлайн-ресурси, такі як веб-сайт "Громада.інфо", для отримання інформації та методичних рекомендацій.
3. Співпрацюйте з іншими громадами, які опинилися в схожій ситуації, для обміну досвідом та кращими практиками.

Питання 13: Які дії повинні бути ОМС які є окуповані і які дії після деокупації для відновлення життєдіяльності громади

Головна ціль післявоєнного відновлення деокупованої території полягає у створенні умов для відновлення нормального життя та економічного розвитку на постраждалій території, щоб забезпечити мирне та процвітаюче майбутнє для людей, які живуть на цій території.

До ключових аспектів відновлення деокупованих територій, які повинні враховуватися та закладатися у програми та плани відновлення і розвитку, можна віднести:

1. Відновлення безпечних умов життєдіяльності. Першочерговою умовою початку відновлювальної діяльності є забезпечення контролю та безпечності перебування на території. Зокрема це стосується відновлення функцій поліції та ДСНС з підтримки правопорядку та запобігання насильству.
2. Відновлення критичної інфраструктури. Це основоположний крок відновлення, від якого залежать усі подальші заходи з відновлення громади у інших складових. У першу чергу потрібно відновити пошкоджену інфраструктуру, таку як: дороги, мости, мережі електро- та водозабезпечення, каналізація, заклади первинної медико-санітарної допомоги тощо. Відновлення інфраструктури повинно супроводжуватися розмінуванням території, яке, в свою чергу, можливе лише після повного закінчення бойових дій.
3. Відновлення економічної активності та діяльності. Створення економічних

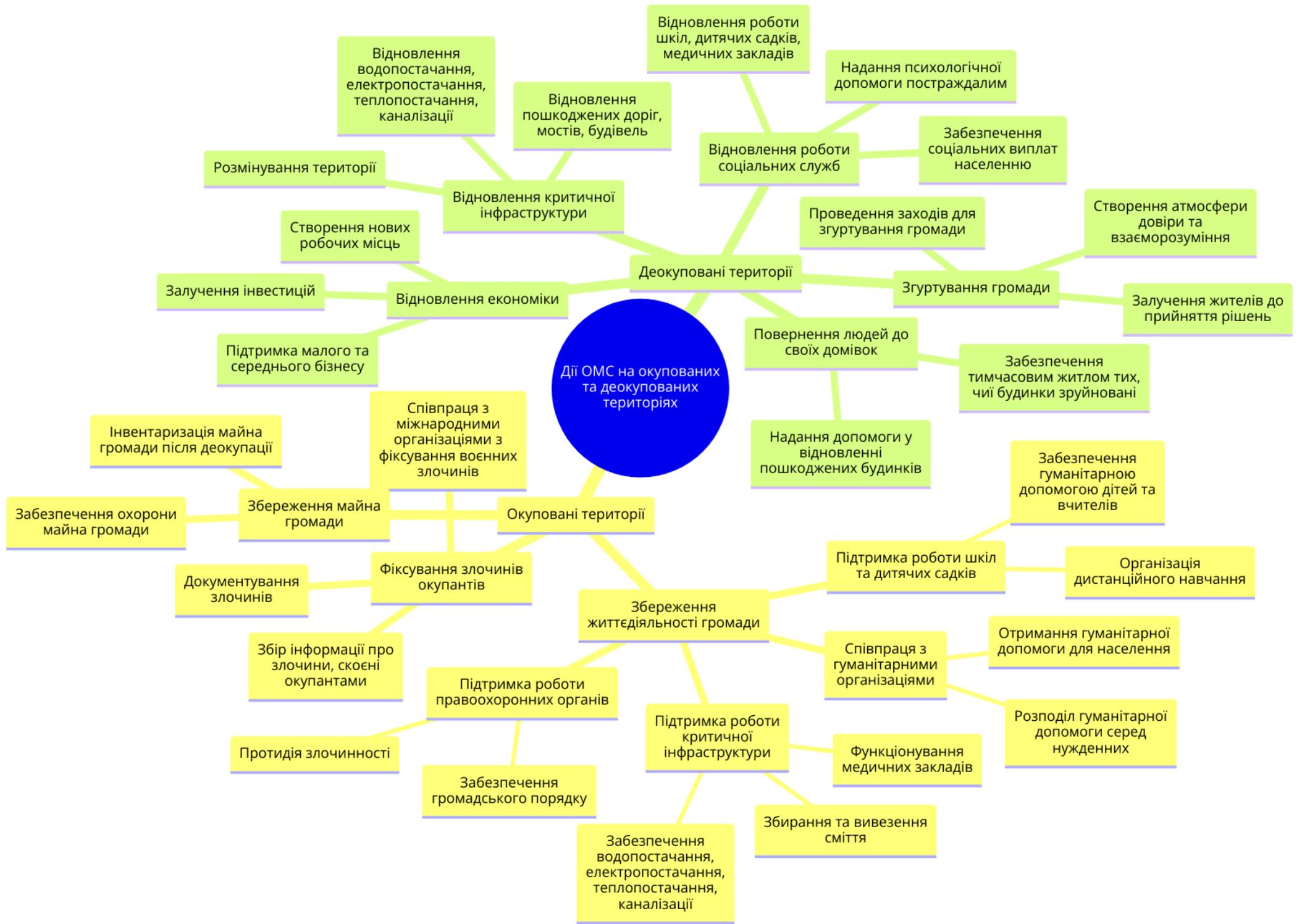
передумов відновлення деокупованих територій також є важливим кроком. Це стосується відновлення та створення робочих місць, створення умов інвестування у місцеву інфраструктуру, розвитку місцевого виробництва, надання фінансової та технічної підтримки створення нових бізнес-одиниць, що, в кінцевому підсумку, призведе до збільшення доходів населення та податків територіальної громади.

4. Залученість місцевого населення. Для ефективного відновлення деокупованих територій необхідно враховувати думки місцевого населення та залучати його у процеси відновлення. Жителі громади повинні мати можливість впливати на процес відновлення та прийняття рішень. Участь місцевої спільноти може допомогти у створенні довгострокових програм, які відповідатимуть потребам місцевого населення. Відновлення також повинне включати реабілітацію населення, яке постраждало в результаті війни або було змушене покинути свої будинки. Це може включати різні програми з сприяння працевлаштуванню, надання житла і допомогу в отриманні медичного обслуговування.

Розробка та реалізація Плану відновлення та розвитку територіальної громади повинна супроводжуватися якісно вищим рівнем партисипації та залучення усіх верств місцевого населення: громадськості (громадських активістів, громадських організацій), представників бізнесу та суб'єктів підприємницької діяльності, посадових осіб органів місцевого самоврядування, мешканців, які знаходяться на території громади, та мешканців, які змушені тимчасово покинути власні домівки, тощо. Усі кроки Робочої групи та етапи розробки, громадського обговорення, затвердження та імплементації Плану відновлення та розвитку у систему місцевого самоврядування повинні бути завчасно оприлюднені та піддаватися громадському впливу.

5. Міжнародна підтримка. Міжнародне співтовариство може допомогти у відновленні деокупованих територій, шляхом надання як фінансової, так і технічної допомоги. Необхідно задіяти міжнародні організації для забезпечення фінансової, технічної та економічної допомоги.

Зважаючи на курс України на швидкий вступ до Євросоюзу процеси розробки та реалізації Плану відновлення та розвитку територіальної громади повинні відповідати вимогам та рекомендаціям Євросоюзу та Ради Європи.

Питання 14: СЕО для чого

Будь-яка планована діяльність, яка спочатку даватиме видимий економічний ефект, але в подальшому призведе до погіршення якості довкілля, до порушення балансу демографічних процесів і виснаження природних ресурсів, така діяльність буде суперечити принципам збалансованого розвитку й не може мати місця в стратегічних документах загалом.

Тому якісне проведення СЕО дає можливість ухвалювати оптимальні рішення з огляду на економічні, соціальні та екологічні принципи та пріоритети та його подальше впровадження. Значну роль під час проведення стратегічної екологічної оцінки відіграє широке залучення громадськості, що є запорукою збалансованості та ефективності прийняття рішень та подальшого впровадження їх у життя.

Практичні поради для громад, які самостійно розроблятимуть СЕО:

- розпочинаючи роботу над СЕО необхідно врахувати кадровий потенціал (наявність фахівців-екологів);
- до роботи рекомендовано залучити фахівців у галузі екології, географії, ґрунтознавства тощо;
- роботу розпочинати після формування стратегічних та оперативних цілей, завдань та оголошення про збір проєктних ідей.

Підготовка СЕО відповідно до процедури займає приблизно 3 місяці.

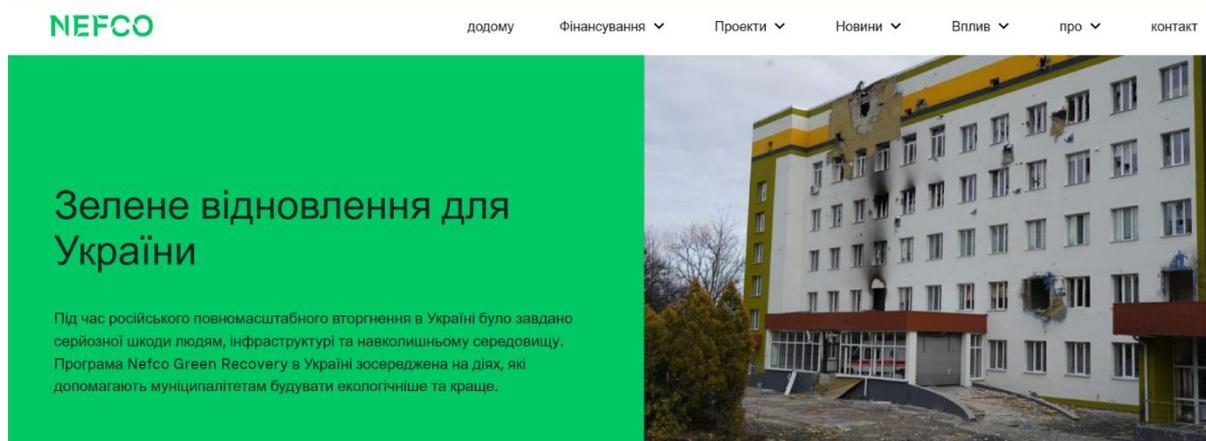
Після визначення обсягу СЕО потрібно оперативно направити запити щодо безоплатної інформації до державних органів і замовити дослідження стану природного середовища в межах територіальної громади: води, атмосферного повітря, ґрунтів. Організувати активну інформаційну та мотиваційну кампанію для залучення широкого кола громадськості на етапі громадського обговорення проєкту СЕО

Варто також звернути увагу, що нездійснення СЕО та порушення процедури СЕО є підставою для скасування рішень органів місцевого самоврядування про затвердження документів державного планування, визнання документів державного планування недійсними.

Грантові можливості для громад:

Програма "Північна екологічна фінансова корпорація (NEFCO)

<https://www.nefco.int/financing/municipalities-in-eastern-europe/green-recovery-ukraine/>

NEFCO додому Фінансування ▼ Проєкти ▼ Новини ▼ Вплив ▼ про ▼ контакт

Зелене відновлення для України

Під час російського повномасштабного вторгнення в Україні було завдано серйозної шкоди людям, інфраструктурі та навколишньому середовищу. Програма Nefco Green Recovery в Україні зосереджена на діях, які допомагають муніципалітетам будувати екологічніше та краще.

Програма зеленого відновлення Nefco для України прокладає шлях до екологічної та сталої реконструкції країни. Через різні ініціативи програма надає фінансову підтримку та технічну допомогу муніципалітетам в Україні для подолання як прямих, так і непрямих наслідків війни. Ці інвестиції спрямовані на те, щоб надати Україні шлях до ЄС і допомогти країні відновити екологічність і якість.

Програма U-LEAD з Європою - підтримка реформ та децентралізації в Україні, в тому числі покращення управління житлово-комунальним господарством.

<https://u-lead.org.ua/>

ПІДСИЛЮЄМО СПРОМОЖНІСТЬ ГРОМАД ПО ВСІЙ УКРАЇНІ

12 635 ПРОВЕДЕНО ЗАХОДІВ

403 067 ВІДВІДУВАЇ НАШИХ ЗАХОДІВ

176 мільйонів євро ІНВЕСТИОВАНО НАШИМИ ДОНОРАМИ

333 ПОСТРАЖДАЛІ ВІД ВІЙНИ ГРОМАДИ ОТРИМАЛИ ПАКЕТИ ЕКСТРЕНОЇ

Програма USAID DOBRE - підтримка реформ та децентралізації в Україні, в тому числі покращення надання житлово-комунальних послуг

<https://decentralization.ua/donors/dobre>

<https://uacrisis.org/uk/decentralization/pro-dobre>

Програма USAID DOBRE

Дата початку: 08.06.2016
Дата завершення: 30.09.2025
Сума допомоги: 107 млн USD

[Загальна інформація](#)

[Новини](#)

[Анонси подій](#)

[Бібліотека](#)

[Галерея](#)

[Ефективні комунікації](#)

[Фінансове управління](#)

[Екстрене реагування](#)

[Подкасти](#)

ПРОГРАМА «ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ПРИНОСИТЬ КРАЩІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ» (DOBRE)

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) – це дев'ятирічна програма, що виконується Глобал Ком'юнітіз (Global Communities) та фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID).

Програма DOBRE розпочала роботу у 2016 році і відтоді допомагає територіальним громадам (ТГ) скористатися можливостями та подолати виклики, пов'язані з децентралізацією. Протягом перших шести років Програма DOBRE тісно співпрацювала зі 100 ТГ, виконуючи дві основні мети - по-перше, допомогти ТГ урядувати дієво, відкрито та підзвітно, і по-друге, сприяти активному і ефективному залученню громадян до прийняття рішень та вироблення політик.

Програма "U-LEAD: Єднання для реформ" - підтримка розвитку спроможності об'єднаних територіальних громад

<https://www.facebook.com/ULEADwithEurope/>

ULEAD з Європою / ULEAD with Europe

Програма "Німецько-український фонд"

<https://partnering-in-business.de/en/partnercountries/ukraine/>

Послуги для німецьких компаній Послуги для іноземних компаній країни-партнери Новини

Контакти EN | DE A A Q

Питання 15: Покриття витрат пов'язаних із курсовою різницею валюти при реалізації проєктів МТД

Для відповіді на це питання звернемося до офіційних джерел:

Сайт Міжнародного Валютного Фонду (IMF – International Nonetary Fund): <https://www.imf.org/>

Сайт Світового банку: <https://www.worldbank.org/>

Сайт Європейського банку реконструкції та розвитку: <https://www.ebrd.com/>

Політика міжнародної технічної допомоги щодо покриття витрат, пов'язаних із курсовою різницею валюти (окремі пункти):

1. Загальні положення:

- МТД не несе відповідальності за курсові ризики, пов'язані з проектами МТД.
- бенефіціар несе відповідальність за всі витрати, пов'язані з курсовою різницею валюти.
- МТД може надавати бенефіціарам консультації та допомогу з хеджування валютних ризиків.

2. Винятки:

- МТД може покрити витрати, пов'язані з курсовою різницею валюти, у виняткових випадках, коли:
 - курсова різниця значно впливає на бюджет проекту.
 - бенефіціар не має можливості самостійно хеджувати валютні ризики.
 - МТД визнає, що курсова різниця виникла з причин, що не залежать від бенефіціара.

3. Процес прийняття рішення:

- рішення про покриття МТД витрат, пов'язаних з курсовою різницею валюти, приймається на основі аналізу ризиків та бюджетних обмежень.
- бенефіціар повинен подати МТД обґрунтований запит на покриття таких витрат.
- МТД може запросити додаткову інформацію та документацію для прийняття остаточного рішення.

Як вести себе бенефіціарам при реалізації проектів МТД з урахуванням курсових ризиків, рекомендації:

1. Аналізуйте ризики - ретельно вивчайте курсові ризики при плануванні проектів, оцінюйте вплив курсової різниці на бюджет проекту та використовуйте прогнози курсів валют для прийняття обґрунтованих рішень.

2. Хеджуйте ризики - використовуйте інструменти хеджування валютних ризиків (форвардні контракти, опціони, валютні ф'ючерси) або зверніться за консультацією до фахівців з хеджування валютних ризиків.

3. Співпрацюйте з МТД - спілкуйтесь з МТД з питань курсових ризиків та їх впливу на ваш проект. Заздалегідь подавайте обґрунтовані запити на покриття витрат, пов'язаних з курсовою різницею валюти і надайте МТД всю необхідну інформацію та документацію.

4. Будьте готові до змін, адже курси валют можуть змінюватися значно та непередбачувано. Тому, слідкуйте за прогнозами курсів валют і будьте готові до коригування бюджету проекту та адаптації до нових умов.

Питання 16: Які вимоги до проектів ЄС?

Вимоги до проектів ЄС різняться залежно від типу проекту. Наприклад, гранти на дослідження мають інші вимоги, ніж гранти на інфраструктурні проекти.

Основна вимога - проект має відповідати пріоритетам ЄС у країні або регіоні, де він буде реалізований, бути чітко сформульований, мати обґрунтований бюджет та план реалізації, сприяти сталому розвитку та не шкодити довкіллю і має гарантувати рівні можливості для всіх учасників.

Кожна програма ЄС має свої специфічні вимоги до проектів.

Радимо уважно читати умови конкурсних програм, наприклад, ознайомтесь з веб-сайтом представництва ЄС в Україні: https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_en.

Питання 17: Шляхи розвитку та збільшення дохідності громади?

Пропонуємо звернути увагу на наступні окремі сфери життєдіяльності громади.

Економічний розвиток.

Підтримуйте малий та середній бізнес через створення сприятливих умов для їх розвитку і це може призвести до створення нових робочих місць, збільшення податкових надходжень та стимулювання економічного зростання.

Розвивайте інфраструктуру, адже інвестування в інфраструктуру, таку як дороги, мости, енергетика та телекомунікації, може зробити громаду більш привабливою для інвесторів та туристів.

Підтримуй інновації шляхом створення сприятливого середовища, що може призвести до розвитку нових галузей та продуктів.

Соціальний розвиток.

Інвестуйте в освіту і підвищуйте кваліфікації робочої сили, збільшуйте продуктивність праці та стимулюйте економічне зростання.

Покращуйте сферу охорони здоров'я, адже доступ до якісної охорони здоров'я може значно покращити якість життя людей та зробити громаду більш привабливою для жителів.

Підтримуйте соціальні програми такі як допомога сім'ям з низьким доходом, програми для людей з обмеженими можливостями.

Екологічний розвиток.

Зберігайте природні ресурси. Збереження природних ресурсів, таких як ліси, вода та повітря, може призвести до покращення якості життя та привабливості громади для туризму та бізнесу.

Розвивайте зелені технології і це може відкрити можливості для створення нових робочих місць та зменшення залежності від викопного палива.

Підвищуйте екологічну свідомість через більш відповідальне ставлення до довкілля.

Розвивайте туристичну галузь!

Створіть або підтримуйте вже наявну туристичну інфраструктуру (Готелі, ресторани, кафе, розважальні заклади, екскурсійні маршрути)

просувайте туристичний потенціал громади через створення веб-сайтів, участь у туристичних виставках, рекламні кампанії.

Зберігайте культурну спадщину шляхом реставрація історичних пам'яток, музеїв, фестивалів.